

ЗАҢ КЕҢЕСТЕРІ

N&P Назханов
және Серіктестері

СҰРАҚ №11:

Қазақстанда әділдік жоқ және заңсыздық күннен-күнге көбейіп жатыр деген рас па? Яғни, бастысы - заң емес, таныстар. Ал Германияда бұлай емес. Бұл туралы мен өз тәжірибемнен айта аламын. Адвокаттар өз клиентінің мүдделері үшін күреседі. Және олар оны қалай тиімдірек сатуға болатыны туралы саудаласпайды.

ЖАУАП:

«Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңның 8-бабына (Клиенттің мүддесінде заң көмегін көрсету) сәйкес, заң көмегін көрсететін адам өз кәсіби міндеттерін тиісінше орындауға, клиенттің мүддесіне зиян келтірмеу үшін қажетті шаралар қабылдауға міндетті. Заң көмегін көрсету кезінде заң көмегін көрсететін адам клиентке заң көмегінің мүмкін болатын нәтижелері мен салдарын, соның ішінде қаржылық шығындардың сипаты мен көлемін түсіндіруі қажет. Осы бапқа сәйкес адвокат өз міндеттерін тиісінше орындауы тиіс. Егер сіздің ойыңызша, бұл адвокат өз міндеттерін орындамаса, онда сіз адвокат мүше болып табылатын адвокаттар алқасына шағымдануыңыз керек.

СҰРАҚ №12:

Мен мемлекеттік мекемеде жұмыс істеймін, ата-анаммен бірге тұрамын, пәтердің иесі - өгей әкем, және маған жұмыс орныма су, жылу және т.б. қызметтер үшін шоттар келеді, олар менің жалақымнан қарыз сомасын ұстап қалуға құқылы ма? Себебі пәтер менің меншігімде емес және, шын мәнінде, менің оған ешқандай құқығым жоқ.

ЖАУАП:

«Тұрғын үй қатынастары туралы» Заңның 22-бабы 3-тармағына сәйкес, меншік иесінің кәмелетке толған отбасы мүшелері (бұрынғы мүшелері) тұрғын үйді пайдаланудан туындайтын міндеттемелер бойынша ортақ мүліктік жауапкершілікте болады. Тиісінше, Сіз шоттарды төлеуге міндеттісіз.

СҰРАҚ №13:

Бірінші сатыдағы сот талап арыз негізінен шегінен шығып, шешім қабылдады. Мен (іс бойынша жауапкер) осы негізде апелляциялық шағым бердім. Екінші сатыдағы сотта іс материалында сот процесінде болмаған талап арызға түзету енгізілгенін көріп, таң қалдым, сәйкесінше, іс материалында түзетуді алғаным туралы қолтаңбам жоқ. Бірінші сатыдағы соттың шешімінде де оған сілтеме жоқ. Апелляциялық алқа менің дәлелдерімді құлаққа да ілмеді. Не істеу керек?

ЖАУАП:

Азаматтық іс жүргізу кодексінің 189-бабы 1-бөлігіне сәйкес, талапкер талап негізін немесе нысанасын өзгертуге, талап қою мөлшерін ұлғайтуға немесе азайтуға, қосымша процестік әрекеттерді жүргізу қажеттігі болмаған жағдайда сот шешім шығару үшін кеңесу бөлмесіне кеткенге дейін жазбаша өтініш беру арқылы құқылы.

Талап негізін немесе нысанасын өзгерту, талап қою мөлшерін ұлғайту немесе азайту туралы сотқа дейінгі дауды реттеу тәртібі заңда немесе шартта белгіленген жағдайда ғана өтініш жасауға болады.

Әрбір процестік әрекет туралы мәлімет сот отырысының хаттамасына енгізіледі. Егер талапкер сот процесі барысында түзету енгізсе, хаттамада тиісті жазба болуы керек, немесе түзету сот кеңсесіне тапсырылған жағдайда, кеңсенің қабылдаған күні мен тиісті белгісі болуы, сондай-ақ екінші тараптың бұл құжатпен танысуы қажет.

АІЖК-нің 427-бабы 1-бөлігі 5-тармағына сәйкес, апелляциялық тәртіппен сот шешімін бұзуға немесе өзгертуге негіздердің бірі ретінде АІЖК-де оның міндетті жүргізілуі көзделген жеке процестік әрекеттің хаттамасы болмаған жағдай саналады.

Сіздің сұрағыңызда көрсетілген мән-жайларды шынайы деп қабылдайтын болсақ, апелляциялық инстанция соты процестік заң нормаларын өрескел бұзды деп қорытынды жасауға болады.

СҰРАҚ №14:

Тұрмысқа шыққанға дейін күйеуім ата-анамның таныстарынан теңгемен қарыз алған болатын. Ақшаны өзім қолма-қол алдым, бірақ, өкінішке орай, мұны растайтын ешқандай құжат жоқ. Бүгін біз күйеуіммен ресми түрде ажырасудамыз. Алайда, ол бұл қарызды қайтарудан бас тартып отыр. Қарыз алушыны қарызды өтеуге міндеттеудің қандай да бір жолы бар ма?

ЖАУАП:

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 151-бабына сәйкес, заңнамада немесе тараптардың келісімінде жазбаша (қарапайым немесе нотариалды) немесе өзге де айқын нысаны белгіленбеген мәміле ауызша жасалуы мүмкін. Атап айтқанда, мұндай мәмілелерге олардың орындалуы сол уақытта жүзеге асырылатын барлық мәмілелер жатады. Осы бапқа қатысты, сіздің мәмілеңіз ауызша жасалған, қолхатсыз, ешқандай құжатсыз. Сізге талап арызбен сотқа жүгіну керек. Бірақ, ол үшін алдымен болашақта дәлел ретінде қолдануға болатын нәрсені қарастыру қажет. Мысалы, егер сізде ол сізден ақша сұраған хат-хабарламалар болса, оларды нотариус арқылы куәландырып, сотта дәлел ретінде қолдана аласыз.

СҰРАҚ №15:

ЖШС-ның шарттық міндеттемелерді орындамауы туралы талап бойынша сот процесі өтті, сот талқылауы 7 айға созылды. Аудандық сот талапкердің пайдасына шешім шығарды.

ЖШС тарапынан ешқандай дәлелдемелер болмағанына қарамастан, қалалық сот істі 15 минут ішінде қарап, аудандық соттың шешіміне тікелей қарама-қайшы шешім шығарды. Осы уақытта шарттың әрекет ету кезеңінде 1-ші Тараптың (Талапкер) 2-ші Тарапты (ЖШС) шарттың жасалғаны туралы ұялы байланыс арқылы хабардар етуі дәлел бола ала ма және бұл фактіні сот немесе қадағалау органдарында қалай ұсынуға болады?

ЖАУАП:

Сіздің сұрағыңызға дұрыс жауап беру үшін бізге істің сот шешімімен және апелляциялық инстанцияның қаулысымен тікелей танысу қажет.

Жазбаша түрде келісім-шарт жасасу үшін келесі шарттар міндетті: кәсіпкерлік қызмет барысында 100 АЕК-тен асатын сомаға және заңда (банктік қарыз шарты) немесе тараптардың келісімінде тікелей көзделген басқа жағдайларда.

Азаматтық кодекстің, атап айтқанда, 153-бабының жалпы ережесіне сәйкес, мәміленің қарапайым жазбаша нысаны сақталмаса да, шартты жарамсыз етпейді, бірақ дау туындаған жағдайда тараптар мәміленің жасалғанын, мазмұнын немесе орындалуын куәлардың айғақтарымен растай алмайды, басқа дәлелдемелерді келтіру мүмкіндігін жоққа шығармайды.

Заңнан және қалыптасқан тәжірибеден туындайтын шарттың әрекет ету кезеңінде бір тараптың екінші тарапқа шарттың жасалғаны туралы ұялы телефон арқылы, яғни ауызша хабарлауы заңға сәйкес келмейді.

Егер соттың қаулысы негізсіз және материалдық немесе процестік нормалардың бұзылуымен шығарылса, бұл қаулыны кассациялық тәртіпте шағымдану қажет.